

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroško ulice št. 5. — Deložniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če za natise enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Ljutomerska nemška šola.

Ljutomerska nemška šola, o kateri je bilo po časnikih toliko hrupa, preden je bila dovoljena, obstoji že mesec dnij, pa se brž nihče za njo veliko ne briga. Ljutomerski Nemci in nemškutarji so zahtevali nemško šolo z nemškim podučevalnim jezikom za ljutomerske nemške otroke; ali ko se je šola otvorila, ni bilo nikjer nemških otrok, in začeli so z vsakovrstnimi objubami in grožnjami otroke loviti, kjer so jih našli. Tako so nalovili 75 otrok.

Od teh 75 otrok jih prebiva 33 v Ljutomeru, drugi pa so večinoma viničarski in želarski otroci iz ljutomerske okolice, jeden je iz Križevske, jeden iz Jurjevske in jeden iz Strigovske fare. Nemška otroka sta samo dva, polovičarjev, ki nekoliko nemški razumejo, je dvanajst, vsi drugi pa ne razumejo skoro nič nemški, in vendar morajo poslušati izključljivo nemški poduk. Razun tega so otroci obojega spola iz vseh šolskih let skupaj v jednem razredu. Ker bi pri teh razmerah podučevanje bilo čisto brezuspešno, vpeljali so po zankazu okrajnega šolskega nadzornika poldnevni poduk tako, da dopoldne prihajajo v šolo večji, popoldne pa manjši učenci. Zdaj se očividno vidi, da ljutomerski Nemci niso potrebovali nemške šole, ker nemških otrok ni, slovenski otroci pa imajo itak lepo četirirazredno deško in deklško šolo s krasnimi prostori in dobrimi učili tako, da nekateri Nemci rajši pošiljajo svoje otroke v slovensko, kakor v nemško šolo.

Kako pa je tedaj to, da toliko slovenskih otrok hodi v nemško šolo? Temu je več uzrokov. Nekateri stariši so poslali svoje otroke v nemško šolo, ker so slišali obljube, kaj vse da bodo otroci tam dobili, in tem je več na tem, da otrok kaj dobi, kakor da se kaj nauči; nekateri so poslali tje otroke iz strahu pred svojimi višjimi, o katerih vedo, da to želijo ali morda celo zahtevajo; nekateri so bili pregovorjeni, češ, tam bode se otrok takoj nemški naučil; ali ti bodo kmalu spoznali, da se otroci ne bodo ne nemški, ne druga nič naučili, ker poduka ne razumejo.

Nemci so poprej vedno kričali, da njihovi otroci morajo slovenski poduk poslušati, zato se nič ne naučijo, kako pa bi se sedaj mogli slovenski otroci kaj naučiti, poslušajoči nemški poduk? Čudno je tudi, da dva Nemca, ki sta se najbolj za nemško šolo potegovala, sedaj svoje otroke dajeta doma podučevati in jih nečeta v nemško šolo pošiljati! Nam se dozdeva, da zdaj že tudi oni sprevidijo, da je v Ljutomeru čisto nemška šola le nepotrebna ponemčevalnica slovenskih otrok! Sicer se v slovenski šoli otroci tudi nemški učijo, kakor je pametno; v nemški pa se to namerava po Nürnberški metodi goditi, da otrokom hočejo menda z lijakom nemščino v glavo vlitii; ali ta način se

bojda še ni nikjer posrečil, torej se tudi v Ljutomeru ne bode.

Gimnazija v Celju.

(Govor poslanca Mih. Vošnjaka v drž. zboru dne 6. aprila 1894.)
(Dalje.)

Sedaj mi je še spregovoriti o poslovenjenju notarske zbornice v Celju. Ta stvar je taka. Ta zbornica je imela poprej nemško večino, ali premenila se je, ko je slovensko prebivalstvo na Spodnjem Štajarskem jelo zahtevati, da naj se nastavijo notarji, večji obeh deželnih jezikov, kar je tudi utemeljeno v zakonu. Spremena se je izvršila čisto naravno. Vlada ni mogla ničesa storiti. Vzeti je morala tiste kandidate, ki so postavno dokazali znanje obeh deželnih jezikov. V tem oziru naj še omenim neko stvar. Poprej je bila navada — in mislim, da je to bila postavna navada — da se je pri nameščenju notarjev za slovenske kraje strogo gledalo na to, da se postavno dokaže znanje drugega deželnega jezika. Pri poslednjem notarskem imenovanju na Spodnjem Štajarskem se je pa vendar prezrlo to glavno načelo in obžalovati moram to in nujno moram prositi pravosodno upravo, da tako ne bi več postopala, kakor je pri poslednjem imenovanju notarja v Mariboru. Po mojem mnenju je tako bi se izrazil — nepostavno nečem reči, tako postopanje je tako, da se ne more smatrati za redno. Znanje slovenščine v tem slučaju kandidat ni dokazal, za dokaz slovenskega znanja smatrala so se nekatera dela dotičnika, katerega je nemška stranka vsekako hotela spraviti na to mesto.

Nadalje se je tudi južnoštajarska hranilnica navajala za zatiranje Nemcev. Zgodovina osnove te hranilnice je tudi nekaj posebnega. Kako smo pa prišli na misel, da je treba osnovati svojo hranilnico v Celju? Prisiljeni smo bili s sklepom nemške hranilnice, ki je hotela preprečiti slovenska zemljiška vknjiževanja. Vsled tega bili smo prisiljeni storiti korake za osnovo svoje hranilnice, nepristranske hranilnice, in tako je pet sodnih okrajev okrog Celja osnovalo hranilnico, ko je dala vlada dotično dovoljenje. Osrednja vlada s tem Slovincem ni storila nobene koncesije, ker je bila njena dolžnost, da se upre prizadevanjem nemških hranilnic, ki so hotele oškodovati kredit slovenskega prebivalstva.

Tudi osnova slovenske tiskarne v Celju se je navajala za zatiranje Nemcev. Osnova te tiskarne ima tako zgodovino. — Posojilnice so se v slovenskih delih dežele tako razvile, kakor težko pri katerem narodu. Pospeševala je razvoj posojilnic „Zveza slovenskih posojilnic“, katere sedež je v Celju in katerej imam jaz čast biti predsednik Šlo je v prvi vrsti za to, da slo-

venskim posojilnicam olajšamo opravljanje in si prizadevamo, da jim priskrbimo kolikor je moč enakomernih in cenih listovin, ker je slednjemu strokovnjaku znano, da je posojilničarstvo smatrati za celoto in da je vsaka posojilnica v zvezi z drugimi. — To je vodilo »Zvezo«, da se je obrnila do vlade, da jej dá dovoljenje za osnovo nove tiskarne. Ta koncesija se ni dala kancemu zasebniku, temveč »Zvezi slovenskih posojilnic«, in ima namen, v prvi vrsti podpirati posojilnice v njih težnju po cenejši upravi. Da ta tiskarna uspeva, stara nemška tiskarna pa hira, — to je povedal gospod poslanec dr. Foregger včeraj, poprej jaz tega nisem vedel — to pač ne more biti povod, da ne bi se »Zvezi« bila smela dati koncesija pred vsem v omenjeni namen. V Celju se nemški živelj zatira od začetka Taaffejeve vlade, tako je včeraj pripovedoval gospod dr. Foregger, ali vendar je včeraj nam objavil uradne podatke, po katerih se v Celju Nemci množé, Slovenci pojemajo. »Ja, erkläret mir, Graf Oerendur, diesen Zweispalt der Natur! Da, vprašam grofa Oerendura, kako navskriž si je natura!« Če se nemška stranka pri teh razmerah krepča, tedaj bi pač njen zastopnik moral želeti, da bi take razmere še dolgo trajale.

O razmerah v Celju je nam gospod celjski poslanec marsikaj povedal. Gospoda moja, prosim vas, vzemite na znanje, da jaz Celje od svoje najzgodnejše mladosti poznam. Deset let star sem že prišel v šolo v Celje in sedaj že petnajst let tamkaj stanujem. Gospod Foregger mi bo priznal, da razmere v Celju vsaj tako dobro poznam kakor on, ker on, od kar je zapustil gimnazijo, le malokdaj pride v Celje in sicer le tedaj, kadar mora imeti kak kandidatski govor ali pa »goreči grm-reševati. Gospoda moja, razmere v Celju niso tako strašne, kakor jih je naslikal gospod Foregger. Vi vidite, jaz se precej dobro imam, dasi že več let bivam v teh razmerah. Obžalovati je le to, da so v Celju življi, kateri potrebujejo narodnega prepira, da lahko v kalni vodi ribijo in lahko kažejo, kako »strašno zatirani da so celjski Nemci. Glavni vzrok je glasilo, katerega lastnik je baje dr. Foregger: »Deutsche Wacht«; to je list, katerega berite, gospoda moja, če hočete videti, kako se vprizarja narodno hujskanje in kako se umetno napravlja gibanje, kjer ga ni. Jaz mislim, da lahko rečem: Ta list je jedini v zapadni Avstriji. Jaz sem osebno prepričan, da ni lahko v kakem listu tako hujskati, kakor se piše v tem, s čimer se narodni razpor goji in vzdržuje! Nekaj je iz tega lista že včeraj navajal gospod profesor Šuklje; videli ste, kako zna ta list vprizoriti agitacijo proti celjskemu profesorju, ki bi se imel imenovati za okrajnega šolskega nadzornika za okraj Brežice.

One gospode, kateri mi obračajo svojo pozornost, opozoril bi še na nekaj, kar se tiče celjske gimnazije. Gospod Foregger je včeraj vso stvar naslikal kot zadevo celjskega mesta; pa to nikakor ni prav. Mestice pač nima pravice zahtevati, da bi se samo zanje vzdrževala cela gimnazija. Naravno je, da se pri tem jemlje v poštev tudi nekaj dežele. Kar se tiče celjske gimnazije, prideta v poštev volilni okraj gospoda Foreggerja in moj volilni okraj. Gospodje pač veste, da gospod Foregger zastopa celjski mestni okraj, jaz pa okraj celjskih kmet-skih občin. — Kako je razdeljeno prebivalstvo v teh dveh volilnih skupinah, bodo se gospodje pač še spominjali iz prejšnjih razprav v tej zbornici. Mestni volilni okraj Celje, katerega zastopa gospod Foregger, šteje 13.800 duš in od teh je nad polovico Slovencev, kateri so pa po obstoječem volilnem redu v volilni pravici prikrajšani. Sicer pa odločujejo državni uradniki v tej skupini, kakor sen že omenil. In kako je pa z mojim volilnim okrajem, namreč z okrajem kinetskih ob-

čin celjskih? Oficijalna statistika kaže, da ima moj volilni okraj 133.300 duš. In onih 13.000 zahteva čisto nemško veliko gimnazijo v Celju, katera je pa jim tako kakor prej zagotovljena! In nam 133.300 Slovencev pa nečejo dovoliti niti nekaj parerek, namreč dvojezičnih s štirimi slovenskimi učnimi predmeti. — Seveda, gospoda moja, če so to načela za politično in narodno postopanje nasprotne strani, in tudi ostanejo, potem ni mogoče, da bi ponehal narodni prepir na Spodnjem Štajarskem. Gospod Foregger zahteva za 13.800 prebivalcev svojih volilnih krajev, katerih je pa še le polovica nemške narodnosti, čisto nemško veliko gimnazijo; nam 133.000 Slovencev pa niti malenkosti nekaterih paralek ne privošči, katere pa za nas niso malenkost, in to ravno zaradi tega ne, ker se bi slovenskim učencem za jedno leto skrajšalo obiskovanje gimnazije.

(Dalje prih.)

Cerkvene zadeve.

Petindvajsetletnica župnikovanja č. gosp. Franca Pintarja v St. Jerneju pri Konjicah.

(Konec.)

Kmalu po prihodu v cerkev zapeli so č. g. srebrnožupnik »Pridi sv. Duh«, in potem so se podali vlč. gospod dekan Konjiški na prižnico in po izreku sv. apostola Pavla iz I. lista do Timoteja (5, 17): »Mašniki, ki so dobri predstojniki, naj se dvojne časti vredne štejejo: posebno oni, ki se trudijo v besedi in poučevanju«, v prisrčnih besedah označijo pomen današnje slovesnosti za preteklost, sedanost in prihodnost, kakor č. g. srebrnožupnika, tako njihovih župljanov. Ta svečanost sili č. g. srebrnožupnika Bogu dajati hvalo in zahvalo za bridke, kakor za vesele ure zadnjih 25 let. Ima namen danes obnoviti vez bratovske ljubezni med slavljencem in med nja duhovnimi sobrati Konjiške in sosednjih dekanij. Za prihodnost bo ta krasni praznik farane podžigal in spodbujal, da bodo svojega č. g. župnika na starost tem bolj spoštovali, tem raje ubogali, tem krepkeje podpirali. Vlč. gospod govornik vpletali so v svoj govor razne dogodke iz zgodbe te fare, kakor tudi iz življenja njenega srebrnožupnika, č. g. Franca Pintarja, in njihovega mlajšega brata Matevža, ki so pred 20 leti umrli kot župnik v Šmartnu v Rožni dolini.

Po pridigi so č. g. jubilant s krepkim glasom peli slovesno sv. mašo s prav obilno asistencijo, poslednjč zapeli »Te Deum« ali »Tebe Boga hvalimo«. Po dovršeni cerkveni slovesnosti podali smo se zopet v župnišče, kjer smo še vse čestitke enkrat ponovili. K častiteljem pridružili so se tudi milostni gosp. kanonik Hajšek iz Slovenje Bistrice in g. kapelan Tajek. Pri obedu so se vrstile vesele in šaljive napitnice, in dekanijski duhovniki dali so č. g. srebrnožupniku spomenico, častitko, podpisano od vseh navzočih čč. gg. duhovnikov. Le prehitro je prišla ura razhoda; a pri ločitvi slišal se je le jeden glas: »Bog daj, da se vidimo na prijaznem, gostoljubnem tem hribčku pri zlati sv. maši!«

Tako se je vršila slovesnost 25 letnega delovanja zvestega pastirja v vinogradu Gospodovem. Vršila se je kakor upamo k časti božji, v veliko veselje č. g. srebrnožupnika, pa tudi v ne malo čast šentjernejskim faranom, ki so se ob tej priliki pokazali v lepem sijaju.

Kamenski.